

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 4 lutego 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z powództwa M. W. (1) przeciwko D. K. o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę, zwrot kary finansowej, ustalenie istnienia stosunku pracy i ustalenie wypadku przy pracy, oddalił wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy przytaczając treść art. 117 § 2 i 5 k.p.c. wskazał, że nie tylko sytuacja materialna i życiowa, która uzasadniałaby przyznanie pomocy prawnej z urzędu, jest wystarczającą okolicznością do ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Przede wszystkim jednak potrzeba udziału w postępowaniu wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego, jako niezbędna przesłanka jego ustanowienia dla strony zwolnionej od kosztów, podlega swobodnej ocenie sądu w całości okoliczności sprawy. Udział adwokata (radcy prawnego) w sprawie sąd może w szczególności uznać za potrzebny, gdy strona wnosząca o jego ustanowienie jest nieporadna, ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych albo gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym.

W ocenie Sądu powód nie wykazał, iż nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia pełnomocnika bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, a nadto brak jest okoliczności wskazujących na nieporadność powoda. Sąd wskazał, iż powód jest zorientowany w swojej sprawie, samodzielnie oraz w sposób logiczny sformułował pozew, a także uzupełnił braki formalne pozwu, natomiast przedmiotowa sprawa, na obecnym etapie postępowania, nie ma skomplikowanego charakteru.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd na podstawie art. 117 § 2 k.p.c. oddalił wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Powyższe orzeczenie w całości zaskarżył powód, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż powód jest w stanie samodzielnie występować przed Sądem.

W uzasadnieniu zażalenia podniósł, iż jego stan psychiczny związany z rozstrojem zdrowia i depresją, uniemożliwia mu samodzielne występowanie przed Sądem na tym etapie postępowania. Ponadto wskazał, iż z uwagi na obecną sytuację materialną nie jest w stanie pokryć kosztów adwokata z wyboru, bowiem pozostaje w rozdzielności majątkowej ze swoją żoną i aktualnie nie ma pracy, zaś stan zdrowia i rozwiązanie umowy z poprzednim pracodawcą w trybie art. 52 § 1 pkt. 1 k.p. uniemożliwia jej znalezienie.

Z uwagi na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przyznanie adwokata z urzędu oraz dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. W. na okoliczność trudnej sytuacji materialnej oraz jego nieporadności, a także dowodu z dokumentu w postaci świadectwa pracy.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 117 § 2 k.p.c. stanowi, że osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Natomiast w myśl § 5 wymienionego przepisu sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

Prawo do uzyskania pełnomocnika z urzędu przysługuje zatem tylko osobom ubogim, dla których opłacenie pomocy prawnej wiązało by się z uszczerbkiem dla niezbędnego utrzymania i które wykażą powyższe okoliczności. Nadto tylko tym które, z uwagi na okoliczności przedmiotowe sprawy (np. znaczny stopień skomplikowania), albo okoliczności

podmiotowe (np. nieporadność strony, choroba, upośledzenie umysłowe), nie są w stanie samodzielnie brać udziału w postępowaniu. Potrzeba ustanowienia pełnomocnika z urzędu zachodzi bowiem tylko wtedy, gdy strona znajdująca się w trudnej sytuacji materialnej wnosząca o jego ustanowienie, nie potrafi sobie sama poradzić w prowadzeniu procesu czy też ma trudności w samodzielnym podejmowaniu czynności procesowych (por. wyrok SN z 2008-03-18 IV CSK 539/07 L.).

Akcentując zasadność wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu skarżący podniósł, że nie jest w stanie samodzielnie występować przed Sądem i bronić swoich praw, z uwagi na stan zdrowia tj. depresję. Zaznaczył też, iż z jego obecna sytuacja materialna uniemożliwia mu opłacenie profesjonalnego pełnomocnika.

Wbrew twierdzeniom skarżącego powołane przez niego okoliczności nie stanowią przesłanki do podważenia prawidłowego postanowienia Sądu Rejonowego. Przede wszystkim nie można zgodzić się z twierdzeniem, że powód jest osobą nieporadną i nie będzie w stanie samodzielnie występować przed Sądem. Przeczy temu chociażby fakt samodzielnego sformułowania pozwu wraz z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, wniesienia zażalenia oraz pisma uzupełniającego braki formalne tego środka odwoławczego. Natomiast przekonanie powoda o chorobie depresyjnej i braku możliwości wstępowania przed Sądem z uwagi na stan psychiczny pozostaje jedynie subiektywnym odczuciem skarżącego. Wskazać należy bowiem, iż powód nie przedstawił żadnego dokumentu, chociażby zaświadczenia lekarskiego, potwierdzającego, iż faktycznie cierpi na zaburzenia psychiczne w postaci depresji i wymaga profesjonalnego wsparcia w celu poprawy kondycji psychicznej. Natomiast jeżeli powód uważa, że nie jest w stanie samodzielnie występować w tym postępowaniu, to może ustanowić pełnomocnikiem osobę bliską. W ten sposób żalący zapewni sobie wsparcie osoby bliskiej i zaufanej.

Jednocześnie podnieść należy, że w judykaturze wyrażany jest pogląd, iż nawet fakt istnienia choroby psychicznej strony nie uzasadnia konieczności uwzględnienia jej wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Także w takiej sytuacji sąd ocenia bowiem, czy udział adwokata lub radcy prawnego jest w sprawie potrzebny (art. 117 § 5 k.p.c.) (tak SN w wyroku z dnia 19 lutego 2010 r. w sprawie IV CSK 318/09, LEX nr 678016; w postanowieniu z dnia 18 października 2011 r. w sprawie III UZ 24/11, LEX nr 1129130). W konsekwencji odmowa żądaniu ustanowienia pełnomocnika z urzędu uzasadnianemu wyłącznie powołaniem się na występujące schorzenia psychiczne, przy braku podstaw do stwierdzenia u strony nieporadności w prowadzeniu procesu, nie powoduje nieważności postępowania z uwagi na pozbawienie strony możliwości obrony jej praw (vide postanowienie SN z dnia 14 kwietnia 2011 r. w sprawie II UZ 10/11, LEX nr 901616). Tymczasem, jak słusznie zauważył Sąd I instancji, na obecnym etapie sprawa nie ma skomplikowanego charakteru, nie jest zawiłą zarówno pod względem faktycznym i prawnym, w stopniu przekraczającym umiejętności i możliwości obrony swych praw przez powoda. Powód zaś nie ma problemów z jasnym sformułowaniem wniosków i przedstawieniem swojego stanowiska w sprawie. Wskazuje na to również treść rozpatrywanego zażalenia. Rozumie i prawidłowo reaguje na treść przesyłanych do niego wezwań sądowych. W tej sytuacji brak jest podstaw do uznania go za osobę nieporadną, wymagającą pomocy profesjonalnego pełnomocnika w prowadzeniu procesu.

Wbrew przekonaniu skarżącego również obecna sytuacja materialna powoda nie uzasadnia przyznania pomocy z urzędu. Jedną z przesłanek ustanowienia dla strony zwolnionej od kosztów sądowych pełnomocnika zawodowego, w myśl art. 117 k.p.c. jest wykazanie przez stronę, że nie może ona bez uszczerbku utrzymania swojego i rodziny ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego, przy czym wykazanie powyższej okoliczności powinno nastąpić poprzez złożenie oświadczenia obejmującego szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania (nie zaś, jak wnosi skarżący w oparciu o dowód z przesłuchania świadków na okoliczność trudnej sytuacji materialnej). W niniejszej sprawie natomiast, po analizie przedstawionego przez stronę oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku i dochodach należy uznać, iż powód nie wykazał, że nie może ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego sobie kosztów wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika. Jak bowiem ustalił Sąd I instancji, dochód gospodarstwa domowego powoda stanowi wynagrodzenie małżonki w kwocie 3.000 zł, zaś miesięczne wydatki wynoszą łącznie ok. 1780 zł. Nadto powód posiada majątek w postaci 3/5 udziału w mieszkaniu o wartości ok. 230.000 zł. Zatem brak podstaw do przyjęcia, iż sytuacja materialna powoda jest wyjątkowo trudna. Jednocześnie wskazać należy, iż nie jest możliwym ustanowienie adwokata z urzędu jedynie z uwagi na trudną sytuację finansową strony,

gdy udzielenie pomocy prawnej z urzędu nie znajduje uzasadnienia. Zatem nawet gdyby przyjąć, iż strona powodowa nie ma środków na pokrycie kosztów adwokata lub radcy prawnego, powyższe nie stanowi wystarczającej podstawy do uwzględnienia przedmiotowego wniosku.

W konsekwencji, z uwagi na niewystąpienie w przedmiotowej sprawie żadnej z przesłanek uprawniających stronę do przyznania jej pomocy prawnej z urzędu, zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego uznać należy za uprawnione. Zdaniem Sądu Okręgowego brak jest obecnie podstawy do przyjęcia, iż zachodzą jakikolwiek okoliczności uzasadniające uwzględnienie wniosku powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie, jako pozbawione uzasadnionych podstaw.

Przewodniczący:

Z. Odpis postanowienia z uzasadnieniem doręczyć powodowi.